herpy

KAMELEONTER

Parson's Chameleon

Calumma parsonii

Calumma parsonii räknas som världens tyngsta kameleont. Hanen blir upp till 65 cm, väger 500-700 g och bär två vårtliknande horn på nosen. Arten lever i regnskogen i östra och norra Madagaskar, kan bli upp mot 20 år och är långsam och lugn. Den kräver ett stort, fuktigt och svalt terrarium och är bara för den erfarna hållaren.

Familj: Chamaeleonidae Tidigare namn: *Chamaeleo parsonii; Chamaeleo madecassus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**45-65 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**500-700 g**
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 120 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Värmeplats	**27-30 °C**
Temperatur, natt	**18-20 °C**
Luftfuktighet	**50-100 %**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24-60 mån.**
Kullstorlek	**20-60 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**400-780 dagar** vid 22-24 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Nära hotad (NT)**

Om arten

Calumma parsonii räknas som världens största kameleont sett till vikt; bara *Furcifer oustaleti* blir längre. Vuxna hanar väger 500-700 g och blir upp till 65 cm långa, svansen inräknad. Djur på över 80 cm är inte bekräftade. Honan är tydligt mindre, typiskt 45-50 cm, och har en mindre hjälm och inga eller bara små utväxter på nosen. Hanen har en kraftig hjälm och två vårtlika horn på nosen, som är artens mest karakteristiska drag.

Arten delas in i två underarter. *C. p. parsonii* är den stora, utbredda formen utan ryggkam. *C. p. cristifer* är mindre, oftast upp till omkring 50 cm, har en låg kam av små taggar längs ryggen, och hanen har typiskt en gulorange eller roströd fläck på sidan. Den är sällsynt i fångenskap.

Hanarna av *C. p. parsonii* finns i fyra färgformer som var och en hör till sitt område: 'orange eye', 'yellow lip', 'yellow giant' och 'green giant'. Om de är former eller bör räknas som egna underarter är oklart. Variationen inom varje form är stor, så färgen är ett fingerpek och ingen regel. Honorna är gröna eller bruna och går inte att skilja från form till form. Skötseln är densamma för alla. Ungarna är bruna, orangefärgade eller gröna, och kön och teckning visar sig först efter ett halvår.

Georges Cuvier uppkallade arten efter den brittiske läkaren James Parsons (1705-1770), som redan hade beskrivit den under namnet *Cameleonis rarissima*.

C. parsonii är långsam, lugn och ofta godmodig, men också en kräsen ätare. Bakfötterna har ett så starkt grepp att djuret håller fast i en cyklon; vid hantering måste fötterna ha något att gripa om. Arten är en av de mest långlivade kameleonterna.

Utbredning och livsmiljö

Calumma parsonii finns bara i östra och norra Madagaskar, där utbredningen täcker nästan 40.000 km². Färgformerna av *C. p. parsonii* har var sitt område: 'orange eye' lever i låglandet under 500 m från Toamasina till Mananara och på ön Nosy Boraha (Sainte-Marie), 'yellow lip' på mellanhög höjd kring Ranomafana, 'yellow giant' i södra delen av regionen Alaotra-Mangoro och 'green giant' på Masoalahalvön.

C. p. cristifer finns på mellanhög höjd kring Andasibe (Analamazaotra) i centrala östra Madagaskar, bara några kilometer från den nominella underarten.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Arten lever i fuktig regnskog från låglandet och upp till omkring 1.200 m. Den föredrar orörd skog, men finns också i störd skog, kaffeplantager och höga träd i byar. Den sitter högt uppe i trädkronorna, är långsam och ganska overksam och jagar genom att sitta stilla och vänta på bytet. Under parningstiden är den mer aktiv.

Klimatet är fuktigt hela året. Medeltemperaturen i östra Madagaskar ligger omkring 20-28 °C, och nederbörden kan nå upp till omkring 3.800 mm per år. På natten blir det svalare, särskilt på höjderna. Honan klättrar ner från träden för att gräva ner äggen i jorden.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 120 × 60 × 120 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre; ett helt rum eller en stor voljär är inte för mycket. Arten är inte aktiv, men behöver utrymmet för att hitta både öppna och skymda platser, och den väger tre till fyra gånger så mycket som *Furcifer pardalis*. Höjden är viktig, eftersom djuret använder de översta grenarna. Håll ett djur per terrarium.

Välj ett nät- eller hybridterrarium med god ventilation, eftersom hög fuktighet i en sluten låda ger mögel och bakterier. En stor fågelbur håller inte kvar fukten, och ett växthus kan bli för varmt.

Inred med kraftiga grenar som kan bära ett tungt djur, flera lager blad och både öppna och skymda platser. Levande växter ger skydd och fukt. Använd inte löst bottensubstrat, eftersom djuret kan svälja det. En fast botten med avlopp och en hink under tar bort överskottsvatten.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen ska vara 22-27 °C. På solplatsen får det vara 27-30 °C. Natten ska vara sval, 18-20 °C. Arten trivs bäst svalt och tål värme dåligt; för höga temperaturer är farligare än för låga.

Använd en mild, högt hängande värmelampa i stället för en skarp, låg lampa. Kameleonter känner brännskador dåligt, så börja hellre för kallt än för varmt. Kontrollera solplatsen med en IR-termometer.

Arten kan gå in i en sval period då den äter mycket lite i upp till sex månader. Det är en naturlig rytm och inte en sjukdom, men djuret ska hållas under uppsikt och vägas.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara högst på natten: 90-100 % på natten och omkring 50 % på dagen. Arten dricker mycket och torkar snabbt ut i torr luft; med rätt fukt och tillräckligt med droppar dricker den mindre.

Se till att ha ett droppsystem eller ett sprinklersystem som ger vattendroppar på bladen flera gånger om dagen. Spraya minst två gånger om dagen så att dropparna syns på bladverket, men inte direkt på djuret. En vattenskål används inte. Ytorna måste kunna torka mellan besprutningarna, och luften måste röra sig. Använd ultraljudsfuktaren på natten, inte medan värmelampan är tänd.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver kraftigt ljus 12 timmar per dygn. Ett T5 HO-rör med 6.500 K eller en kraftig LED-lampa över terrariets hela längd ger ljuset.

UVB är nödvändigt. Arten räknas till Ferguson-zon 3, där djuren solar sig i hel eller delvis sol. Använd ett T5 HO-UVB-rör i en enkelreflektor och sikta på ett UV-index på omkring 3 vid solgrenen; längre ner i terrariet ska det vara lägre, så att djuret kan söka sig ner i skugga. Kontrollera med en UV-mätare, och byt röret enligt tillverkarens anvisning, eftersom effekten minskar med åldern.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

C. parsonii är insektsätare och äter stora insekter: vuxna syrsor, kackerlackor, gräshoppor, vandrande pinnar, silkesmaskar och skalbaggar. Små ryggradsdjur tas i naturen, men är inte nödvändiga i fångenskap och högst en tillfällig godbit.

Arten är kräsen, och många djur vill inte äta ur en skål. Ge därför fodret med en lång pincett eller från handen, och låt djuret få tid att reagera. Fodret är dyrare än till de flesta kameleonter, eftersom foderdjuren ska vara stora. Ungar växer långsamt och matas varje dag med små foderdjur; vuxna djur äter färre, större måltider och kan gå flera dagar utan.

Foderinsekterna ska själva ha fått grönt och spannmål. Strö kalk på måltiden, och ge kalk med D3 och multivitamin sparsamt enligt en fast plan. Överdosering av vitamin A och D3 ger ödem.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten hålls en och en hela livet. Hanar är revirhävdande och får inte kunna se varandra. Ett par sätts bara kortvarigt ihop för parning, och djuren skiljs åt igen vid tecken på oro.

Djuret är långsamt och lugnt. Ge ett nytt djur två veckor i fred. Låt det själv gå upp på hand och underarm, och undvik hantering om det inte är nödvändigt. Stress visar sig som mörkare färger och kraftigare teckning.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är större än honan, har horn och kraftig hjälm och har formens färger. Honan är mindre och grön eller brun. Könet kan först bestämmas vid 6-9 månader. Könsmognaden inträder efter 2-5 år, oftast omkring 3 år.

Honorna kan inte skiljas åt från form till form, så en hona med känt ursprung är viktig för ren avel.

PARNING

Avel är mycket svårt och kräver specialkunskap. Parningen sker i början av regnperioden. För honan till hanens terrarium under uppsikt, och skilj djuren åt om honan avvisar eller hanen är våldsam. Skilj dem också åt när parningen är över.

En hona kan lagra sperma och lägga kullar flera år i rad efter en parning. Hon använder mycket energi på äggen och hoppar ofta över ett år. Se till att ge extra foder och kalk före och efter läggningen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger högst en kull per år, 3-5 månader efter parningen, och kullen är på 20-60 ägg. Hon gräver ner äggen omkring 30 cm ner i fuktig jord. Ge en djup äggläggningsbehållare med en mjuk, fuktig blandning av kokosfiber och sand, så att hon kan gräva.

Honan är försvagad efteråt och ska få närande foder och kalk.

INKUBATION

Äggen flyttas till en äggkläckare på omkring 22-24 °C med noggrann kontroll av fukten. Ruvningstiden är den längsta som är känd hos kräldjur: oftast 400-660 dagar och upp till omkring 780 dagar. Värme förkortar den, och kyla förlänger den. Inkubationen omfattar ofta en sval fas. Redan små fel kan förstöra hela kullen, så avel kräver tålamod och erfarenhet.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar är 7-11 cm långa och väger 1-4 g. De ska få små foderdjur varje dag och hållas var för sig i ett hybridterrarium med samma klimat som de vuxna. Strö kalk på fodret. Ungarna växer långsamt och är kräsna, så tålamod behövs. En kull ger många ungar, och var och en ska ha sitt eget terrarium.

Hälsa och vanliga misstag

Typiska problem och fel i skötseln:

- Uttorkning vid torr luft eller utebliven dropp.
- Luftvägsinfektioner och mögel vid stillastående, ihållande våt luft.
- Parasiter och dålig kondition hos vildfångade djur, som ofta anländer försvagade. Välj uppfödda djur.
- Benskörhet (MBD) vid för lite UVB eller kalk.
- Ödem vid överdosering av vitaminer.
- Brännskador från värmelampan.
- Utmattning efter läggning hos honor som inte får tillräckligt med foder och kalk.

Väg djuret regelbundet. Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret slutar äta utanför den svala perioden, eller vid slapphet, mörk färg eller andningsbesvär.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.